

Kontrollkäik Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuuri arestimaja Rakvere, Narva ja Jõhvi kambritesse

(1) 26.05.2014 viisid õiguskantsleri nõunikud läbi etteteatamata kontrollkäigu Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja Rakvere ja Narva kambritesse (edaspidi ka vastavalt Rakvere kamber ja Narva kamber) ja 27.05.2014 sama prefektuuri arestimaja Jõhvi kambrisse (edaspidi ka Jõhvi kamber). Jõhvi kambri kontrollkäigule kaasas õiguskantsler erialaasjatundjana päästeametniku, kelle ülesandeks oli tuleohutusnõuete järgimise kontrollimine kõnealuses hoones.

Narva kambri isikute kinnipidamise üksikasjade välja selgitamiseks koostas õiguskantsler täiendavalt teabe nõudmise Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektile.¹

Kõik külastatud kambrid on Politsei- ja Piirivalveameti struktuuriüksused, kus viibivad isikud, kelle suhtes käib kriminaalmenetlus (vahistatud ja ka need süüdimõistatud, kelle suhtes käib uus kriminaalmenetlus), arestialused, kriminaalmenetluses kahtlustatavana kinni peetud isikud, väärteomenetluse raames kinni peetud isikud ning kainenemisele toimetatud isikud.

Varasemalt on õiguskantsler kontrollinud Jõhvi kambrit kolmel korral (13.05.2009, 07.01.2010 ja 15.09.2011) ja Rakvere kambri kasutatavat hoonet ühel korral (17.08.2011). Narva kambri hetkel kasutuses olev hoone valmis 2013. aastal ja seda õiguskantsler senini kontrollinud ei ole.

Kinnipidamiskohti, ilma kainenamiseks mõeldud kohtadeta, on Rakvere kambri 16, Narvas 20 ja Jõhvis 94. Kontrollitud kambrite täituvus on olnud käesoleva aasta jooksul erinev. Rakveres ca 65%, Narvas ca 60% ja Jõhvis ca 80%.² Kontrollkäikude ajal viibis Rakvere kambri 9 kinnipeetut³, Narvas 11 ja Jõhvis 75.

Rakvere ja Narva kambri on kahte liiki kambreid: kahekohalised kinnipidamiskambrid (Rakveres 8 ja Narvas 12) ning vaid hügieeninurga, ent ilma muu sisustusega kainenuskambrid (mõlemas hoones kaks kainenuskambrit). Jõhvi kambri on eriliigilisi ja -suurusega kambreid rohkem, sh 7 kainenuskambrit ja 4 kartserit.

Kõikides hoonetes on lisaks ametnike tööruumid, lühiajaliste kokkusaamiste ruumid/menetlustoimingute ruumid, toidujagamiseks mõeldud köök, kinnipeetute pesemisruumid jne. Rakvere ja Jõhvi kambri on olemas jalutushoovid kinnipeetutele, kuid Narva kambri tavapärane jalutushoov puudub. Kasutusel on Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja Valga ja Võru kambritega sarnased n-ö jalutuskambrid (2 tükki).

Kambrite personal koosneb kõikides kontrollitud hoonetes politseiametnikest ja politseiteenistuses mitteolevatest töötajatest (spetsialistid). Kõigis kolmes politseihoones on olemas tervishoiutöötaja, kes üldjuhul viibib politseihoones osalise koormusega tööpäeviti. Muul ajal teenindab kambreid kiireloomulise vajaduse korral kiirabi. Esmase tervisekontrolli

¹ Õiguskantsleri 05.06.2014 kiri nr 7-7/140723/1402525.

² Õiguskantslerile Politsei- ja Piirivalveameti poolt edastatud igakuise statistika kohaselt.

³ Mõistet „kinnipeetu“ on käesolevas kirjas kasutatud siseministri 27.09.2011 määruse nr 21 „Arestimaja sisekorraeeskiri“ § 2 lg 2 tähenduses.

teostab tervishoiutöötaja kinnipeetu küsitlemise teel ning täidab selle kohta vastava ankeedi, mis lisatakse kinnipeetu isiklikele dokumentidele.

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis artiklis 3 sätestatud riigi ennetusasutuse funktsiooni, kuidas on tagatud inimeste põhiõigused ja -vabadused.

(3) Kontrollkäigu raames viidi intervjuusid läbi vaid Jõhvi kambri kinnipeetutega (neli juhuvaliku teel valitud isikut). Kõikides hoonetes kontrolliti pisteliselt eriliigilisi kambreid, külastati politseijaoskonna korrapidaja ruumi, toidujagamiseks mõeldud ruumi, pesemisruumi, lühiajaliste kokkusaamiste ruume/menetlustoimingute ruume, ametnike tööruume, tervishoiutöötaja ruumi ja jalutushoove (-kambreid).

Samuti kontrolliti Rakvere ja Narva politseihoones kõikide kontrollkäigu ajal kambrites viibinud kinnipeetute isiklike toimikuid ja muid materjale (sh kinnipeetutele tutvumiseks antavaid õigusakte). Pisteliselt kontrolliti kambrite töö arvestuse raamatut ja joobeseisundis isikute kainenema toimetamise kohta koostatud protokolle. Jõhvi kambris kontrolliti pisteliselt 15 kambris viibinud kinnipeetu isiklike toimikuid.

Kõikides hoonetes vesteldi ametnikega ning Jõhvi kambris kontrollis päästeametnik hoone vastavust tuleohutusnõuetele.

(4.1) Videovalve kasutamine tervishoiutöötaja ruumis

Ringkäigul Narva ja Rakvere kambris selgus, et kõnealustes hoonetes on ruumides, kus tervishoiutöötaja kinnipeetuid vastu võtab, videovalve. Narva kambris oli kaamera nn maalriteibiga kinni kaetud ja videopilti ei edastanud, kuid Rakvere kambris tervishoiutöötaja ruumis olev kaamera edastas videopilti kambri korrapidajale.

Tulenevalt PS §-st 26 on igaühel õigus eraelu puutumatusele. Eraellu võib sekkuda vaid riigi või kohaliku omavalitsuse asutuste poolt seaduses sätestatud juhtudel ja korras. PS § 26 kaitsealasse kuuluvad eelkõige füüsiline ja vaimne puutumatuse, isiku identiteet ning õigus oma kujutisele. Füüsilist ja vaimset puutumatust võib muuhulgas riivata ka isiku jälgimine⁴. Isikute filmimine ja filmitu salvestamine riivab ka PS §-s 19 sisalduvat isikute põhiõigust informatsioonilisele enesemääramisele. Samuti eeldab Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklist 8 tulenev põhiõigus isikuandmete kaitsele, et isikuandmete töötlemine toimub kas isiku nõusolekul või peab selleks olema seaduslik alus väga selgelt määratletud eesmärgiga.

Isikuandmete töötlemisel kaitseb füüsilise isiku põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusele, isikuandmete kaitse seadus (edaspidi IKS). Üldreeglina on isikuandmete töötlemine lubatud üksnes andmesubjekti nõusolekul, kui seadus ei sätesta teisiti (IKS § 10 lg 1). IKS § 14 sätestab isikuandmete töötlemise tingimused ilma andmesubjekti nõusolekuta. Tervishoiuteenuseid saavate isikute jälgimine videovalve teel teenuste osutamise asukohas võib puudutada isikute delikaatseid isikuandmeid IKS § 4 lõike 2 mõttes. IKS § 14 lõike 3 kohaselt võib isikute või vara kaitseks isikuandmeid edastavat või salvestavat jälgimisseadmestikku kasutada üksnes juhul, kui sellega ei kahjustata ülemääraselt andmesubjekti õigustatud huve ning kogutavaid andmeid kasutatakse ainult nende kogumise

---

⁴ U.Lõhmus. Kommentaarid §-le 26. Eesti Vabariigi Põhiseadus, Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2002, § 26 komm 8-8.1.

eesmärgist lähtuvalt. Andmesubjekti nõusolekut asendab sellise andmetöötluse korral jälgimisseadmestiku kasutamise fakti ning andmete töötaja nime ja kontaktandmete piisavalt selge teatavakstegemine. Nõue ei laiene jälgimisseadmestiku kasutamisele riigiasutuse poolt seaduses sätestatud alustel ja korras.

Eelnevast normist tuleneb, et politseihoones jälgimisseadmestiku kasutamiseks (videovalveks) peab olema eriseaduses asjakohane regulatsioon. Kõnealusel juhul võib taolise õigusliku alusena näha VangS § 156 lõiget 2, mille kohaselt hoitakse arestimajas vahistatuid ja arestialuseid ööpäevaringselt lukustatud kambrites, kus on võimalik nende pidev visuaalne või elektrooniline jälgimine.

Lisaks õiguslikule alusele, peab isiku põhiõiguste riive, mis videovalvega kaasneb, olema PS §-st 11 tulenevalt proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes.

Möönan, et teatud tingimustel on kinnipeetu pidev jälgimine videovalvet kohaldades tema kambri vajalik. Ennekoike näen selliste juhtudena kainestuskambrite jälgimist, kus viibivad isikud vajavad joobest tingitud ohtude maandamiseks pidevat järelevalvet. Samuti on mh väärkohtlemise ennetamise aspektist videovalve kasutamine mõistlik arestimaja n-ö üldkasutatavates ruumides (nt koridorid). Küll aga on proportsionaalsuse aspektist küsitav kinnipeetu pidev jälgimine tavakambri ning tervishoiutöötaja ruumis. Kontrollkäigul tuvastatu tõttu, peatun järgenvalt just viimasel.

Turvakaamera kasutamise peamine eesmärk on julgeoleku tagamine arestimajas. Samas tuleb arestimajas kinnipidamise käigus leida tasakaal arestimaja julgeoleku ning kinnipeetu põhiõiguste vahel. Tervishoiuteenuste osutamine võib olla delikaatse iseloomuga, arvestades mõne protseduuri läbiviimise korraldatust. Seetõttu ei pruugi olustik näiteks arestimaja n-ö üldkasutatavates ruumides ja tervishoiutöötaja ruumis olla võrreldav – tervishoiutöötaja ruumis toimuv peab olema privaatsem ning arestimaja ametnike poolt jälgitav vaid erandjuhtudel. Seda näiteks olukorras, kus tervishoiutöötaja avaldab soovi, et ametnik viibiks turvalisuse tagamiseks koos kinnipeetuga tervishoiuprotseduuride juures või kus ametnikel on ohuhinnangule tuginedes endal piisav põhjus oletada, et kinnipeetu võib ohustada tervishoiutöötajat või muul viisil laiemalt arestimaja julgeolekut. Teisisõnu ei saa tervishoiuprotseduuride jälgimine ametnike poolt olla pidev ja rutiinne tegevus, vaid peab toimuma üksnes põhjendatud juhtudel.

Videovalve rakendamise lubatavust kinnipidamiskohtades ei ole eitanud ei Euroopa Inimõiguse Kohus (edaspidi EIK)⁵ ega ka Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (edaspidi ka CPT). Siiski mõlema organi poolt tõdetud, et tegemist on kinni peetava isiku õigusi piirava meetmega.

Tervishoiuteenuste osutamise jälgimist kinnipidamiskohtades on CPT käsitlenud oma standardites ja leidnud, et kõik vahialuste meditsiiniuuringud tuleb läbi viia väljaspool korrakaitseametnike kuulde- ja – kui arst ei soovi erandjuhul teisiti – ka vaateulatust.⁶ Seda põhimõtet on CPT väljendanud ka mitmes visiidi raportis. Näiteks on CPT Serbia visiidi raportis seadnud kahtluse alla praktika, kus politseiametnikud viibisid pidevalt tervishoiuteenuse osutamise juures, mis võimaldas neil kuulda ja jälgida teenuse

---

⁵ Vt nt EIK otsus menetluse võtmata jätmise kohta asjas Van der Graaf vs. Holland, 01.06.2004.

⁶ CPT standardid, CPT/Inf/E(2002)1 – Rev. 2013, lk 12, p 42. Kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>.

kinnipeetavale osutamist.⁷ Õiguskantsleri hinnangul saab politseiametniku füüsilist kohalolekut tervishoiutöötaja ruumis üldjoontes samastada turvakaamera pildi jälgimisega. Sellist seisukohta aitab põhjendada CPT Leedu visiidi raport, milles on Leedu valitsusele ette heidetud seda, et arestimajas osutati kinnipeetule tervishoiuteenuseid ruumis, mis oli varustatud turvakaameratega.⁸

Õiguskantsler on varasemalt käsitlenud turvakaamerate kasutamist Tartu Vangla psühhiaatriaosakonnas ning oma kontrollkäigu kokkuvõttes tegi õiguskantsler Tartu Vanglale soovitus viia osakonnas sisse süsteem, mille kohaselt kaalutakse igal konkreetsel juhul videovalve kohaldamise vajalikkust ja ulatust. Videovalve kohaldamise otsus peaks läbipaistvuse ja kontrollitavuse huvides olema tehtud igakordselt ning iga isiku puhul kirjalikult taasesitatavas vormis. Videovalvet on lubatud rakendada vaid konkreetsel ajavahemikul, mille möödumisel tuleb otsus ümber vaadata.⁹

Õiguskantsler teeb Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuurile soovitusel vältida Rakvere ja Narva kambris tervishoiuteenuste osutamiseks ettenähtud ruumides pidevat videovalve kasutamist ning hinnata igal konkreetsel juhul videovalve kohaldamise vajalikkust ja ulatust.

(4.2) Privaatsuse tagamine kaitsjaga suhtlemisel

Ringkäigul Narva kambris selgus, et kokkusaamiste/menetlustoimingute toas ei pruugi olla tagatud kaitsja ning kinnipeetu vahelise suhtlemise privaatsus. Viimast seetõttu, et kinnipeetu ja temaga kokkusaamisele tulnud kaitsja vestlus toimub ametnike kinnitusel ruumis, kus isikuid eraldab klaas ning suhtlust vahendatakse läbi spetsiaalse helisüsteemi. Tegu ei ole aga vanglas ja teistes arestimajades tihti kasutatava n-ö telefonisüsteemiga, vaid aparatuuriga, kus kõnet esitatakse toa laes olevast valjuhääldist, mis tähendab seda, et kinnipeetuga samas ruumis viibiv ametnik võib samuti vestlust kuulata.

PS § 14 ja PS § 15 lg 1 koostoimest tuleneb menetluslik põhiõigus, mille eesmärk on avada tee isiku põhiõiguste teostamiseks ja kaitsmiseks. Tegemist on üldise põhiõigusega tõhusale õiguskaitsele ja ausale õigusemõistmisele.¹⁰ Kõnealuse põhiõiguse realiseerimiseks peab seadusandja looma isikule võimalused kohtusse pöördumiseks õigusnormide näol ning muu avalik võim ei tohi selle õiguse realiseerimist takistada. Hoolimata sellest, et õigusnormid, sh õigusvaidluste lahendamist reguleerivad, peavad olema PS §-st 13 tulenevalt piisavalt õigusselged, et keskmine inimene suudaks neid mõista ja nende järgi käituda, on siiski tavapärane praktika, et isik leiab kohtusse pöördumise õiguse realiseerimiseks endele esindaja. Veelgi enam, teatud juhtudel nõuab piisavate erialaste teadmistega esindaja

⁷ As regards medical confidentiality, medical examinations continued to be systematically performed in the presence of custodial staff. The CPT has serious misgivings about this approach. Vt Report to the Serbian Government on the visit to Serbia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 01.02.2011-11.02.2011, p 74. Kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.cpt.coe.int/documents/srb/2012-17-inf-eng.htm>.

⁸ In most cases, medical consultations and examinations took place (including in establishments equipped with medical facilities) in inappropriate conditions or premises (through the cell doorways; in a room for body searches equipped with video cameras; etc.). Vt Report to the Lithuanian Government on the visit to Lithuania carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 21.04.2008-30.04.2008, p 20. Kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.cpt.coe.int/documents/ltu/2009-22-inf-eng.htm>.

⁹ Õiguskantsleri 18.04.2011 kiri nr 7-9/110486/1101889 p 2 ja sellel lisatud kontrollkäigu kokkuvõtte p 4.2.

¹⁰ M. Ernits. Kommentaarid §-le 15. Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2012, § 15 komm 1.3. Kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.pohiseadus.ee/ptk-2/pg-15/>.

(üldjuhul advokaadi) kasutamist protsessiõigus. Selleks, et ka kinnipeetul säiliks kinnipidamiskohas võimalus realiseerida erinevaid põhiõigusi, on seadusandja loonud vangistusseadusega ja selle alusel kehtestatud siseministri 27.09.2011 määrusega nr 21 „Arestimaja sisekorraeskiri“ (ASkE) regulatsiooni, mis võimaldab kinnipeetul erinevate isikutega kohtuda. Sealhulgas teda nt süüteo menetluses kaitsva kaitsjaga.

VangS § 26 lõikest 1 tuleneb kinnipeetavale õigus piiramatult ja segamatult kohtuda oma kaitsja, advokaadist esindaja, vaimuliku ja oma riigi konsulaartöötajaga ning tõestamistoimingu tegemiseks notariga.

VangS § 27 lg 2 ls 3 sätestab, et kokkusaamisi kaitsja, advokaadist esindaja, vaimuliku, notari ja oma riigi konsulaartöötajaga on vanglateenistuse ametnikul lubatud jälgida, kuid mitte pealt kuulata.

Arestimaja kambrite kontekstis veelgi olulisemana sätestab VangS § 95 lõige 1, et vahistatul on õigus piiramatult kohtuda oma kaitsja, advokaadist esindaja, vaimuliku ja oma riigi konsulaartöötajaga ning tõestamistoimingu tegemiseks notariga. Kokkusaamised toimuvad segamatult. Vanglateenistuse ametnik võib kokkusaamisi jälgida, kuid mitte pealt kuulata. VangS § 95 lõike 2 kohaselt on kaitsjal, advokaadist esindajal või konsulaartöötajal lubatud vahistatule üle anda kaitse ettevalmistamiseks vajalikke materjale. Materjalide sisuline läbivaatus vanglateenistuse ametnike poolt on keelatud

Viidatud normides sätestatu näol on tegemist üldise lühiajalise kokkusaamise suhtes eriregulatsiooniga, mille üheks eesmärgiks on tõhusa õiguskaitse võimaldamine kinni peetavale.¹¹

Arestimajas kinnipeetu ja tema kaitsja kokkusaamisi reguleerib täiendavalt siseministri 27.09.2011 määrus nr 21 „Arestimaja sisekorraeskiri“, mille § 31 lg 1 p 4 kohaselt on kinnipeetul õigus piiramatult kohtuda oma kaitsja, advokaadist esindaja, vaimuliku ja oma riigi konsulaartöötajaga ning tõestamistoimingu tegemiseks notariga.

Täpsema kaitsjaga kokkusaamise korralduse ning kokkusaamisele seatud tingimused sätestab ASkE § 62. Kõnealuse paragrahvi esimese lõike kohaselt, toimuvad kokkusaamised segamatult selleks ettenähtud omaette ruumis. Lõige kaks lisab, et kokkusaamine peab olema vahetu, mitte läbi klaasseina või muu sidevahendi kaudu. ASkE § 62 lg 3 sätestab, et kokkusaamist on lubatud jälgida, kuid mitte pealt kuulata. Kokkusaamist ei ole lubatud katkestada.

Minu hinnangul lähtub ASkE § 62 lõige 2 muu hulgas ka VangS § 95 lõikes 2 sätestatust, kuna õiguse kaitse ettevalmistamiseks vajalikke materjale kaitsja ja kinnipeetu vahel vahetada muudaks sisuliselt teostamatuks see, kui kokkusaamine kaitsjaga leiaks aset läbi klaasseina ja sidevahendi vahendusel.

Eelnevast tulenevalt võib tõdeda, et juhul, kui kaitsjaga kokkusaamine toimub Narva kambris tõepoolest sellisel viisil nagu ametnikud kontrollkäigul selgitasid¹², siis ei pruugi taoline praktika olla viidatud normidega kooskõlas.

---

¹¹ Vaimuliku, notari ja konsulaartöötajaga kohtumine täidab ka muid funktsioone, kuid need ei ole antud juhul keske tähendusega.

Õiguskantsler soovib Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuurilt infot Narva kambris kinnipeetu ja tema kaitsja kokkusaamise korralduse kohta, sh prefektuuri seisukohta küsimuses, kas kokkusaamisel on tagatud ASkE § 62 sätestatud nõuded. Juhul, kui viidatud nõudeid Narva kambris täidetud ei ole (kokkusaamised ei toimu privaatselt ja vahetult), siis teeb õiguskantsler Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuurile soovitusena senist praktikast viivitamatult muuta ning leida kohe võimalusi kokkusaamiste korraldamiseks selliselt, et õiguskorras sätestatud tingimused oleks tagatud.

(4.3) Kinnipeetuga seotud dokumentide vormistamine

Kinnipeetutega seotud dokumentide (peamiselt isiklikud toimikud) kontrollimisel ei tuvastatud üheski külastatud politseihoones süstemaatilisi eksimusi dokumentide vormistamisel. Vaid üksikutes kinnipeetu isiklikes toimikutes oli mõnel dokumendil puudu ametniku allkiri, mõnel juhul ei olnud selge, kas ja millise tulemusega teavitati kinnipeetu lähedasi isiku viibimisest arestimajas. Ühel juhul oli isiku terviseseisundi kirjeldus kinnipidamise protokollis ja tervishoiutöötaja vormistatud n-ö tervisedeklaratsioonis vasturääkiv.

Tuvastatud puudused on pigem üksikjuhtumid ning võrreldes varasemate kontrollkäikudega Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja kambritesse, on kinnipeetuga seotud dokumentide vormistamine oluliselt paranenud.

Siiski kordab õiguskantsler oma varasemat seisukohta samas küsimuses ning teeb Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuurile soovitusena jälgida kinnipeetuga seotud dokumentide kohase täitmise nõudeid.

(4.4) Tuleohutus Jõhvi kambris

Kontrollkäigul ei selgunud tõsisemaid probleeme Jõhvi kambri tuleohutusega. Kontrollkäigule kaasatud päästeametniku arvamuse kohaselt on hoone omanik ja valdaja järginud õiguskorras tulenevaid tuleohutusnõudeid. Päästeametnik tõi oma seisukohas välja vaid järgmised tuvastatud probleemkohad:

1. Evakuatsioonivalgustus (turvalgustus)

Päästeametnik tuvastas, et tuginedes 2013. aastal esitatud enesekontrolli tuleohutusaruandele teostab Jõhvi kambri turvalgustuse igakuist testimist ja aasta hooldust lepingu nr T013/11 alusel Hooldus Pluss OÜ. Päästeametnik sedastas, et tuleohutuspaigaldiste regulaarne igakuine kontroll on teostatud, kuid aastase hoolduse kohta Hooldus Pluss OÜ asjakohaseid dokumente ei esitanud. Päästeametnik saatis Hooldus Pluss OÜ-le e-kirja, milles selgitas evakuatsioonivalgustuse aasta hoolduse teostamise nõuded.

Nimelt on tuleohutuse seaduse § 30 kohaselt turvalgustus tuleohutuspaigaldis. Sama seaduse § 32 lõige 1 kohaselt tuleb tuleohutuspaigaldist projekteerida, paigaldada ning kontrollida ja hooldada vastavalt tehnilisele normile ja tootja juhisele ning ohutusnõuetes ettenähtule, et tuleohutuspaigaldis täidaks oma otstarvet.

---

¹² Õiguskantsler mõnab, et kuna ta korraldas Narva kambri kontrollkäigu etteteatamata, siis ei olnud tol hetkel kohal Narva kambri eest vastutavaid ametnikke ning arestimaja töökorraldust tutvustas konvoipolitseinik, mistõttu võis arestimaja töökorralduse detailides olla vääritimõistmisi.

Eesti standardis EVS-EN 50172:2005 punktis 7 on nimetatud, et turvavalgustust tuleb kontrollida igakuiselt ning hooldada iga-aastaselt. Sama standardi punkt 6.3 kohaselt tuleb hoolduspäevikusse kanda järgnev informatsioon:

- a) Süsteemi käikulaskmise kuupäev, millele lisatakse kõik aktid muudatuste kohta;
- b) Kõikide perioodiliste kontrollimiste ja testimiste kuupäevad;
- c) Kõikide tehtud hooldustööde, kontrollimiste ja testide kuupäevad ja lühikirjeldused;
- d) Kõikide parandustööde ja rikete tegemise kuupäevad koos lühikirjeldusega;
- e) Kõikide hädavalgustussüsteemi paigalduses tehtud muudatuste kuupäevad ja lühikirjeldused.

Hooldamata ja nõuetel mitte vastava turvavalgustuse tõttu võib olla raskendatud inimeste ohutuse tagamine ja nende kiire evakueerimine või päästmine ohtlikust alast võimaliku tulekahju korral.

2. Suitsu- ja soojuse eemaldamise seadmestik

Päästeametnik tuvastas, et suitsu- ja soojuse eemaldamise seadmestik asub Jõhvi kambri 1. korruse galeriis, avamisnupp asub peavalvekeskuses. Suitsu- ja soojuse eemaldamise seadmestikku hooldas Hooldus Pluss OÜ septembris 2013. Hooldus on teostatud nõuetekohaselt, kuna süsteemi tuleb hooldada vähemalt üks kord aastas. Seega on hoone omanik täitnud seadusest tuleneva nõude – suitsu- ja soojuse eemaldamise seadmestik on hooldatud nõuetekohaselt üks kord aastas, kuid käivituskeskuse vahetusläheduses puudus süsteemi kasutamise- ja hooldusjuhend ning päevik.

Päästeametnik teavitas Riigi Kinnisvara AS-i e-kirjaga sellest, et suitsueemaldusseadme kasutamise- ja hooldusjuhend ning päevik tuleb hoida käivituskeskuse juures.

3. Ventilatsioonisüsteem

Kontrollkäigul selgus, et kõnealuses politseihoones on ventilatsioonikambrist moodustatud omaette tuletõkkeseptsioon, ventilatsioonikamber asub hoone neljandal korrusel.

Ventilatsioonisüsteemi hooldas 17.04.2014 Hooldus Pluss OÜ ning 11.10.2013 Ecomatic AS. Süsteemi hooldamissagedus on vähemalt üks kord aastas. Paikvaatlusel tuvastas päästeametnik, et ventilatsioonikambris on ladustatud põlevmaterjalid (pappkastid, filtrid).

Kokkuvõttes on hoone omanik täitnud seadusest tuleneva nõude, mis on seotud ventilatsioonisüsteemi hooldamisega, kuid jätnud täitmata nõuet, mis on seotud põlevmaterjalide ladustamisega ventilatsioonikambris. Päästeametnik saatis Riigi Kinnisvara AS-le e-kirja, milles teavitas, et tuleohutuse seaduse § 19 lõike 7 alusel kehtestatud siseministri 02.09.2010 määrus nr 44 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“ § 6 lg 2 sätestab, et põlevmaterjali ei ladustata ventilatsioonikambris;

4. Muud tuleohutusnõuded

Kontrollkäigul selgus, et hoones on moodustatud nõuetekohased tuletõkkeseptsioonid korruste ja trepikodade kaupa. Tuletõkkeseptsioonid olid terviklikud ning tuletõkkeuksed nõuetekohased. Paikvaatlusel tuvastati, et neljanda korruse ametnike suitsetamiseks

ettenähtud ruumi tuletõkkeuks oli sulusest lahti. Kohapeal pöörati sellele politseiametnike tähelepanu ning arestimaja juht kõrvaldas koheselt rikkumise.

Kuna kontrollkäigule kaasatud päästeametnik tõsiseid tuleohutust puudutavaid rikkumisi ei tuvastanud ning ringkäigul sedastatud tähelepanekud edastas asjakohastele isikutele, siis loobub õiguskantsler konkreetsete soovitude tegemisest, mis Jõhvi kambri tuleohutus puudutavad ning eeldab, et eelnevalt refereeritud puudused saavad hoone omaniku poolt likvideeritud.

Kontrollkäigu kokkuvõtte edastab õiguskantsler teadmiseks Riigi Kinnisvara AS-le.

(5) Kokkuvõtteks

Kontrollkäigu tulemusel teeb õiguskantsler isikute põhiõiguste tagamiseks 3 soovitusel Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuurile.